

Noorwegen werkt aan diversificatie van haar thans nog vooral op olie en gas gebaseerde economie. Eén van de pijlers van de Noorse economie van de toekomst is de blue economy. Daarbij vindt alle economische activiteit op zee en langs de kust geïntegreerd plaats en werken overheid, bedrijfsleven en wetenschap intersectoraal samen. Een studie beschrijft de kansen voor Nederland hierin.

Inzet op diversificatie 'eenzijdige' economie

Noorwegen: blue economy

De export van Noorse olie en gas is goed voor 20% van het Bruto Nationaal Product en circa 50% van de totale export(waarde). In Noorwegen is men zich er echter terdege van bewust dat de inkomsten uit de olie- en gaswinning binnen enkele decennia zullen eindigen. Diversificatie van de economische basis is daarom noodzakelijk en één van de 'sectoren' waar men naar kijkt, is de blue economy.

Het idee achter de blue economy is niet ingewikkeld: visserij, aquacultuur, scheepvaart, biotechnologie, offshore en energie zijn activiteiten die alle binnen één en hetzelfde ecosysteem plaatsvinden. Deze activiteiten kunnen er dus van profiteren als intensief wordt samengewerkt, bijvoorbeeld door kostenbesparing, een nieuwe dynamiek in technologieontwikkeling, en risicovermindering bij het actief zijn in de mariene omgeving.

Sectoren die onder de blue economy vallen, zijn: olie/gas/scheepvaart, seafood (visserij/aquacultuur), biotechnologie en bioprospectie, en energie (wind-/golf-/waterkracht). Noorwegen is al de tweede grootste exporteur van seafood (vis, schaal- en schelpdieren en aanverwanten) ter wereld. Met zeven maal zoveel wateroppervlak als landoppervlak een lange kustlijn en één van de grootste voorraden vis, is het land bij uitstek geschikt om met uitbreiding van haar aquacultuur aan te sluiten bij de stijgende wereldvraag naar vis.

In het rapport Joint Dutch-Norwegian Innovation Opportunities in the Blue Economy zijn strategieën, instrumenten en

spelers die in Noorwegen actief betrokken zijn bij het ontwikkelen van de blue economy geïnventariseerd. Ook worden terreinen voor samenwerking en potentiële partners en strategieën voor Nederland geïdentificeerd.

De piramide van productiesegmenten uit de mariene industrie maakt in één oogopslag inzichtelijk hoe de toegevoegde waarde stijgt van het ene segment naar het andere. Naast de huidige sterke positie in commodities, diervoeder en voedsel, wil men de segmenten functional food, cosmetica, gezondheidsvoeding en farmaceutica verder ontwikkelen.

Marelife

De beweging naar een blue economy krijgt vorm in een groot aantal clusters, waarvan het bio-mariene cluster MARELIFE voor Nederland het interessantst is. Dat is een onafhankelijk wetenschappelijk innovatienetwerk dat zich bezighoudt met visserij, aquacultuur en bijproducten. MARELIFE is ook intersectoraal van opzet, met leidende internationale spelers en trendsetters uit de industrie, financiële wereld, publieke en private investeerders, universiteiten en wetenschappelijke instellingen. Er zijn ook leden uit Nederland, zie www.marelife.nl.

Daarnaast zijn er politieke instrumenten waar de blue economy door Noorwegen wordt gepromoot en waaraan Nederland ook deelneemt, zoals het platform voor wetenschappelijke coördinatie JPI Oceans (Joint Programming Initiative for Healthy and Productive Seas and Oceans) en het EUREKA-netwerk voor marktgerichte innovatie van de Europese Unie.

Op het nationale vlak springt de nationale strategie voor biotechnologie en bioprospectie van de Noorse overheid in het oog: hoe kunnen biotechnologie en nieuwe mariene elementen bijdragen aan het ontwikkelen van de blauwe sector (diervoeder, genetica, technische oplossingen enzovoort). Er is € 23 miljoen per jaar beschikbaar voor onderzoek onder auspiciën van de Research Council of Norway. Hier bovenop komt € 4,7 miljoen voor bioprospectie.

Overlap in topsectoren

In 2011 heeft Noorwegen zes topsectoren gedefinieerd, die overlappen met de negen Nederlandse topsectoren, waarvan de volgende relevant zijn voor de gouden driehoek van Nederlandse agribusiness, agro-overheid en agro-wetenschap:

Noorwegen	Nederland
Seafood	Agri & Food
Gezondheid	Life Sciences & Health (omvat Bio-Life Science)
Milieu	Water
	Tuinbouw en Uitgangsmaterialen (omvat zeewier)

Vanuit Noorwegen bestaat interesse om op basis van bestaande initiatieven de samenwerking op het niveau van de overheid, industrie, bedrijfsleven alsook projectmatig te intensiveren. Het rapport gaat uit van de volgende focusgebieden op basis van prioritering door het Nederlandse ministerie van EZ:

- opzetten vanuit het Nederlandse bedrijfsleven van een internationaal georiënteerd platform voor innovatie in de bio-mariene sector;

- gezamenlijke branding van duurzame seafood uit de Noordzee;
- pilot voor nieuw visvoer op basis van algen voor aquacultuur;
- faciliteren van matchmaking tussen biotech-netwerken uit beide landen;
- ontwikkelen van een multifunctionele 'vissersboot van de toekomst';
- productie van algen en geïntegreerde viskweek.

De studie belicht vervolgens een groot aantal potentiële samenwerkingspartners uit de wetenschap en de industrie.

Financiering

Voor activiteiten in het kader van de blue economy kan een beroep gedaan worden op financiering door de Europese Unie, Noorwegen en / of Nederland. Hieronder een beknopt overzicht, het rapport bevat meer gedetailleerde informatie over elke genoemde organisatie, inclusief hyperlinks:

Europese Unie

- EU-Structuurfondsen, vooral INTERREG;
- FP7 (steun voor R&D) en Horizon 2020 (idem, follow-up programma met ruim € 4 miljard voor de periode 2014-2020 ten behoeve van voedselzekerheid, duurzame aquacultuur, marien onderzoek en bio-economie);
- Europees Visserij Fonds (loopt tot en met dit jaar, follow-up programma niet bekend).

Noorwegen

- Norwegian Seafood Research Fund;
- Innovation Norway;
- Industrial Development Corporation of Norway (SIVA);
- Research Council of Norway.

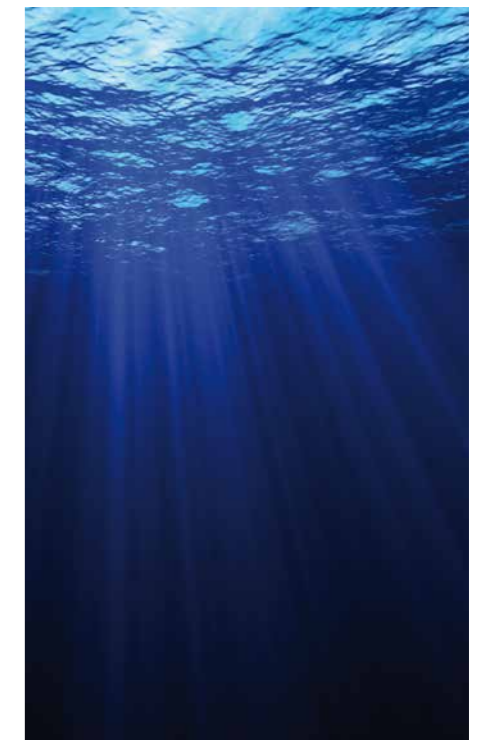
Nederland

- Europees Visserij Fonds;
- Innovatiekrediet.

*Business Opportunity Scan Joint Dutch-Norwegian Innovation Opportunities in the Blue Economy, uitgevoerd door het Noorse bureau Sustainovate in opdracht van het ministerie van Economische Zaken, www.sustainovate.com/norway-trade.
Bewerkt door Hans van der Lee.*

Meer informatie:

Lodewijk Abspoel van het ministerie van Infrastructuur & Milieu, lodewijk.abspoel@minienm.nl.

Noorwegen is een van de toonaangevende landen bij de **Global Oceans Action Summit for Food Security and Blue Growth**. Die wordt van 9-13 september 2013 in Den Haag georganiseerd. Onder voorzitterschap van Staatssecretaris Dijksma komen daar vertegenwoordigers van overheden, private sector, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties bijeen. Gespreksonderwerp: hoe kunnen breed opgezette acties en partnerschappen helpen om gezonde en productieve oceanen een aanjager te laten zijn van duurzame groei en gedeelde welvaart. De oceanen beslaan 72% van het oppervlak van de aarde, en zijn zowel een motor voor economische activiteit als een essentiële bron van voedselzekerheid. De oceanen brengen 16% voort van het totale dierlijke eiwit dat in de wereld wordt geconsumeerd. Dit betekent dat elke dag één miljard mensen afhankelijk zijn van vis als hun primaire eiwitbron, vooral in ontwikkelingslanden. Volgens Staatssecretaris Dijksma is een verandering nodig op alle niveaus: voedselzekerheid en oceanen dienen centraal te staan in duurzame ontwikkeling; gezonde oceanen zijn essentieel voor het bestaan op aarde.